

Rapport

Datum: 20 juli 2006

Rapportnummer: 2006/250

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat ambtenaren van de Koninklijke Marechaussee hem tijdens het onderzoek na zijn aanhouding op Schiphol op 20 augustus 2003:

- herhaaldelijk tegen het hoofd hebben gestompt;
- niet in de gelegenheid hebben gesteld, ondanks zijn verzoek daartoe, een advocaat te raadplegen;
- geen Bewijs van ontvangst hebben verstrekt na de inbeslagneming van zijn documenten (Surinaams paspoort, Surinaams rijbewijs en een internationaal rijbewijs);
- geen afschriften van de in beslag genomen documenten hebben verstrekt;
- niet hebben gewezen op de mogelijkheid om tegen de inbeslagneming van zijn documenten zijn beklag te doen;
- verkeerd hebben geïnformeerd over de verdere behandeling van de documenten.

Tenslotte klaagt verzoeker over de lange duur van de behandeling door de Koninklijke Marechaussee van zijn klacht over het bovenstaande van 17 september 2003.

Beoordeling

Algemeen

1. Verzoeker, van Surinaamse nationaliteit, reisde op 20 augustus 2003 vanuit Paramaribo (Suriname) naar Nederland. Verzoeker wilde zich in Nederland vestigen bij zijn hier verblijvende Surinaamse partner. De voor dit verblijf benodigde machtiging tot voorlopig verblijf had hij tevoren bij de Nederlandse ambassade te Paramaribo aangevraagd en op 24 juli 2003 gekregen. Bij aankomst op Schiphol toonde verzoeker bij de paspoortcontrole zijn Surinaamse paspoort met daarin de machtiging tot voorlopig verblijf aan ambtenaren van de Koninklijke Marechaussee. Omdat de betrokken ambtenaren twijfelden aan de echtheid van het paspoort, werd het paspoort aan het Bureau Falsificaten van de Koninklijke Marechaussee voorgelegd ter controle van de echtheidskenmerken. Nadat dit bureau had vastgesteld dat één van de twee pasfoto's in het paspoort niet door de Surinaamse autoriteiten was aangebracht, werd verzoeker aangehouden op verdenking van het in bezit hebben van een vals reisdocument (zie Achtergrond, onder 2.). Eerder was verzoeker in januari 2002 met hetzelfde paspoort voorzien van een visum kort verblijf Nederland binnen gereisd.

2. Verzoeker werd na zijn geleiding voor een hulpofficier van justitie in vrijheid gesteld en overgedragen aan het Hoofd Doorlaatpost. Deze heeft hem de toegang tot het

Schengengebied geweigerd wegens het in bezit hebben van een vals of vervalst reisdocument (zie Achtergrond, onder 6.). Omdat verzoeker niet onmiddellijk kon terugkeren per vliegtuig naar Suriname, werd hem een vrijheidbeperkende maatregel opgelegd (zie Achtergrond, onder 6.) op grond waarvan verzoeker zich tot zijn vertrek naar Suriname diende op te houden in de Arrestanten Passanten Wacht te Schiphol. Verzoeker is de volgende dag teruggestuurd naar Paramaribo.

3. Op 15 september 2003 diende verzoekers gemachtigde administratief beroep in tegen de beslissing van het Hoofd Doorlaatpost om hem de toegang tot Nederland en de overige landen in het Schengengebied te weigeren. Dit beroepschrift werd op 5 augustus 2004 kennelijk ongegrond verklaard door de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie. Het hiertegen ingestelde beroep werd eveneens ongegrond verklaard, omdat de rechtbank ervan uitging dat het paspoort vals was, nu uit de strafprocedure nog niet het tegendeel was gebleken. De documenten van verzoeker waren op het moment dat hij zich tot de Nationale ombudsman wendde nog bij het openbaar ministerie. Omtrent verdere vervolging had verzoeker nog niets vernomen.

4. Verzoeker werd begin september 2005 door de Surinaamse autoriteiten in het bezit gesteld van een nieuw paspoort. De Surinaamse autoriteiten zagen geen aanleiding het verzoek om een nieuw paspoort te weigeren, omdat het eerder afgegeven paspoort naar hun mening niet vervalst was en op reguliere wijze was verlengd.

I. Ten aanzien van het stompen tegen het hoofd

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er onder meer over dat de betrokken ambtenaren van de Koninklijke Marechaussee hem na zijn aanhouding herhaaldelijk tegen het hoofd hebben gestompt als zijn antwoorden hun niet bevielen.

Zijn gemachtigde verklaarde in haar aanvullende verzochtschrift van 17 augustus 2004 dat verzoeker was gestompt door de ambtenaar van de Koninklijke Marechaussee met wie hij als eerste sprak toen hij in een kamer was opgesloten.

2. Uit de onderzoeksrapportage van 8 januari 2004 van de Koninklijke Marechaussee die was gevoegd bij de afhandelingsbrief van 16 juni 2004 van de klacht die verzoeker bij de Koninklijke Marechaussee had ingediend, bleek dat twee ambtenaren van de Koninklijke Marechaussee bemoeienis met verzoeker hebben gehad na zijn aanhouding. Dit waren wachtmeester D., die zijn paspoort innam en verzoeker met het paspoort begeleidde naar Bureau Falsificaten van de Koninklijke Marechaussee, en wachtmeester B., die verzoeker na zijn vrijlating door de hulpofficier van justitie overnam en hem de toegang tot Nederland weigerde. In deze rapportage is niets vermeld over toepassing van fysiek geweld of dwang. Niets is hierover te vinden in de processen verbaal van 20 augustus 2003 van

wachtmeester D., noch in de mutaties, de werkbriefjes of in de diverse interne e-mailberichten van de Koninklijke Marechaussee, die als bijlage bij de rapportage waren gevoegd. Evenmin staat ergens vermeld dat verzoeker zich verzette tegen of niet meewerkte aan het onderzoek zodat er misschien enige noodzaak ontstond voor het toepassen van geweld.

3. In een aanvullende verklaring van 28 mei 2004 liet de Koninklijke Marechaussee aan de Commandant Vreemdelingenzaken nog weten dat voor de bewijsvoering in een strafrechtelijk onderzoek naar valse documenten het technische bewijs van Bureau Falsificaten naar de door de vreemdeling met zich meegevoerde documenten van belang is en niet de verklaring van de vreemdeling. De vreemdeling wordt niet verhoord maar is wel vrij een verklaring af te leggen. In dit geval had verzoeker geen verklaring afgelegd, aldus de Koninklijke Marechaussee.

4. De Bevelhebber van de Koninklijke Marechaussee liet verzoeker in de afdoeningsbrief voorts weten dat de betrokken ambtenaren hadden verklaard geen geweld te hebben gebruikt. Omdat deze verklaring de verklaring van verzoeker tegensprak en er geen reden was één van de verklaringen in twijfel te trekken, onthield de Bevelhebber zich van een oordeel.

5. De minister van Defensie verwees in zijn reactie van 16 februari 2005 aan de Nationale ombudsman naar de brief van de Bevelhebber van 16 juni 2004. De minister liet weten dat de betrokken ambtenaren ieder voor zich hadden verklaard geen geweld te hebben toegepast. Nu de verklaringen van de ambtenaren recht tegenover die van verzoeker stonden en er geen getuigen waren, kon de minister op dit klachtonderdeel geen oordeel geven.

Beoordeling

6. Behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen heeft een ieder recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam (zie Achtergrond, onder 1.). Dit houdt in dat ambtenaren zich dienen te onthouden van het toepassen van geweld tenzij zij daartoe op grond van de wet gezien de omstandigheden bevoegd zijn.

7. Voor de Koninklijke Marechaussee geldt dat indien deze zich genoodzaakt ziet enige vorm van dwang toe te toepassen, dit conform de instructie moet worden gemeld (zie Achtergrond, onder 5.).

8. In dit geval is niet vast te stellen in hoeverre verzoeker tegen het hoofd is gestompt. Door de Koninklijke Marechaussee is nergens melding gemaakt van toepassing van enig geweld. De verklaringen van verzoeker en de betrokken ambtenaren lopen op dit punt uiteen. Nu zowel de Bevelhebber als de minister van Defensie hebben verklaard geen aanleiding te zien om aan één van de verklaringen te twijfelen en ook uit het onderzoek

geen aanvullende informatie is gekomen op grond waarvan de ene verklaring aannemelijker is dan de ander, onthoudt de Nationale ombudsman zich op dit punt van het geven van een oordeel.

II. Ten aanzien van het niet in de gelegenheid stellen een advocaat te raadplegen.

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er ook over dat hij na zijn aanhouding niet in de gelegenheid is gesteld een advocaat te raadplegen. Hij liet weten na zijn aanhouding op 20 augustus 2004 tot tweemaal toe om een advocaat te hebben gevraagd. Het eerste verzoek had hij gedaan vlak na zijn aanhouding door de Koninklijke marechaussee, toen zijn documenten op echtheid werden onderzocht. Zijn tweede verzoek had hij gedaan nadat hem de toegang tot Nederland was geweigerd omdat zijn paspoort vals was.

2. In zijn reactie van 16 juni 2004 op de klacht liet de Bevelhebber van de Koninklijke Marechaussee weten dat niet duidelijk was op welk moment verzoeker om een advocaat had gevraagd. Voor zover verzoeker bijstand van een advocaat had gevraagd tijdens het onderzoek dat volgde op zijn aanhouding, kan het zijn dat dit verzoek niet (direct) gehonoreerd kon worden. Indien het belang van het onderzoek dit vergt kan het verzoek worden geweigerd totdat dit belang niet meer speelt. Indien verzoeker om een advocaat had gevraagd tijdens zijn verblijf in de Arrestanten Passanten Wacht had dit verzoek moeten worden gehonoreerd. In die ruimte zijn telefoons aanwezig waar gebruik van kan worden gemaakt, aldus de Bevelhebber. Echter omdat niet was gebleken dat er een verzoek om het bellen van een advocaat is gedaan en zo ja in welk stadium, onthield de Bevelhebber zich van een oordeel.

3. In het kader van het interne onderzoek naar de klacht werd door de klachtbehandelaar van de Koninklijke Marechaussee op 10 mei 2004 per e-mail intern onder meer nog de volgende vraag gesteld aan de betrokken functionarissen :

"Is er bewijs van dat daadwerkelijk gebeld/gefaxt is voor de aanvraag van een advocaat? Als dit er niet is, betekent dit dan dat er geen advocaat is aangevraagd?"

Hierop luidde hun antwoord :

"Nee er is geen bewijs in deze, maar het is niet duidelijk of klager tijdens het onderzoek (...) of tijdens zijn verblijf bij APW (Arrestanten Passanten Wacht; N.o.) om een advocaat heeft verzocht."

4. In het klachtdossier zijn aangetroffen een beschikking met betrekking tot een vrijheidsbeperkende maatregel van 20 augustus 2003 met de daarbij behorende "Folder Artikel 6, VW (Nederlands)", waarin de vreemdeling wordt gewezen op de mogelijkheid

tegen deze maatregel beroep in te stellen bij de rechtbank en waarin staat vermeld:

"Ik wil een advocaat raadplegen en verzoek u de daarvoor beschikbare advocaat telefonisch in te lichten."

Van de mogelijkheid om, zoals onder aan de bladzijde staat vermeld, door te halen hetgeen niet van toepassing is, is in dit geval geen gebruik gemaakt.

5. De minister liet de Nationale ombudsman in zijn reactie van 16 februari 2005 weten dat het standpunt van de Bevelhebber niet geheel juist was wat betreft de mogelijkheid om in het belang van het strafrechtelijke onderzoek een verdachte te weigeren contact op te nemen met zijn advocaat. In het belang van het onderzoek kan alleen het opnemen van contact met derden worden geweigerd. Het contact met de advocaat kan op grond van het Wetboek van Strafvordering niet worden geweigerd (zie Achtergrond, onder 3.). Wat betreft het verzoek van verzoeker om rechtsbijstand tijdens zijn verblijf in het Arrestanten en Passantenverblijf op Schiphol in het kader van de vrijheidsbeperkende maatregel merkte de minister op dat als verzoeker inderdaad om een raadsman had gevraagd en dit hem zou zijn geweigerd (hetgeen niet kon worden vastgesteld) de klacht op dit onderdeel gegrond had moeten worden verklaard.

6. De partner van verzoeker verklaarde in het kader van het onderzoek dat zij op 20 augustus 2004, na haar vergeefse poging haar partner van Schiphol af te halen, aan het eind van de middag naar haar huis in Tilburg was teruggekeerd. Daar was zij in de loop van de avond door verzoeker gebeld. Deze had verklaard niet eerder in de gelegenheid te zijn gesteld om te bellen en hij had er bij haar op aangedrongen dezelfde advocaat, die eerder betrokken was bij de aanvraag van de machtiging tot voorlopig verblijf, in te schakelen. Hij had verteld dat de Koninklijke Marechaussee hem niet had toegestaan om zelf contact met een advocaat op te nemen.

Ook verzoekers advocaat bevestigde dat verzoekers partner op 20 augustus 2003 haar voice mail had ingesproken met het verzoek verzoeker bij te staan op Schiphol. Toen zij het bericht 's morgens had afgeluisterd, was verzoeker echter al op de terugreis geweest.

Beoordeling

7. Het beginsel van fair play houdt voor bestuursorganen in dat zij burgers de mogelijkheid geven hun procedurele kansen te benutten. Dit houdt in dat een bestuursorgaan in het kader van een procedure niet onnodig aan een burger het recht mag ontzeggen om een advocaat om bijstand te verzoeken.

8. Verzoeker stelt dat hij na zijn aanhouding op Schiphol tot tweemaal toe om een advocaat heeft gevraagd, maar dat hij beide keren niet in de gelegenheid werd gesteld contact op te nemen met zijn advocaat. Zijn eerste verzoek deed hij vlak na zijn

aanhouding, dat wil zeggen tijdens het strafrechtelijke onderzoek naar de echtheid van zijn documenten. Zijn tweede verzoek deed hij nadat hem de toegang tot Nederland was geweigerd.

9. Tijdens het strafrechtelijke onderzoek kan het contact met een advocaat niet worden geweigerd (zie Achtergrond, onder 3.). Ook na oplegging van een vrijheidsbeperkende maatregel op grond van de Vreemdelingenwet 2000 moet een vreemdeling, zoals de minister ook aangaf in zijn reactie, desgevraagd in de gelegenheid worden gesteld een advocaat te raadplegen.

10. Op grond van de verklaringen van verzoekers partner en verzoekers gemachtigde acht de Nationale ombudsman het in ieder geval aannemelijk dat verzoeker nadat hem de toegang tot Nederland was geweigerd, om bijstand van een advocaat heeft gevraagd. Ook uit het feit dat de woorden: "Ik wil een advocaat raadplegen en verzoek u de daarvoor beschikbare advocaat telefonisch in te lichten." op de hem op 20 augustus 2003 uitgereikte "Folder Artikel 6 Vw" niet zijn doorgehaald, valt af te leiden dat verzoeker een advocaat wilde raadplegen. Door verzoeker op 20 augustus 2003 niet in de gelegenheid te stellen een advocaat te raadplegen heeft de Koninklijke marechaussee gehandeld in strijd met het beginsel van fair play.

De onderzochte gedraging is in zoverre niet behoorlijk.

III. Ten aanzien van het niet verstrekken van een Bewijs van ontvangst

Bevindingen

1. In het kader van het strafrechtelijke onderzoek werd verzoeker op 20 augustus 2003 door de Koninklijke Marechaussee gefouilleerd (zie Achtergrond, onder 3.). Bij deze fouillering zijn een Surinaams rijbewijs en een internationaal rijbewijs bij hem aangetroffen. Deze documenten en het Surinaamse paspoort zijn door de Koninklijke Marechaussee in beslag genomen.

2. Verzoeker klaagt er ook over dat de betrokken ambtenaren van de Koninklijke Marechaussee hem op 20 augustus 2003 geen Bewijs van ontvangst hebben verstrekt van zijn in beslag genomen documenten.

3. In reactie op de klacht liet de Bevelhebber van de Koninklijke Marechaussee in zijn brief van 16 juni 2004 verzoeker weten deze klacht ongegrond te achten omdat er wel een Bewijs van ontvangst was uitgereikt.

4. Kapitein W. verklaarde op 4 november 2003 in het kader van het interne onderzoek bij de Koninklijke Marechaussee naar aanleiding van de klacht van verzoeker van 17 september 2003 dat een Bewijs van ontvangst aan verzoeker was uitgereikt op

20 augustus 2003.

In het klachtdossier van de Koninklijke Marechaussee bevindt zich onder meer een kennisgeving inbeslagneming, een Bewijs van ontvangst en een kopie van het Bewijs van ontvangst betreffende het paspoort, het internationaal rijbewijs en het nationaal rijbewijs van verzoeker. Of dit Bewijs van ontvangst ook daadwerkelijk aan verzoeker is uitgereikt viel uit het dossier niet op te maken.

5. De minister van Defensie liet de Nationale ombudsman in zijn reactie van 16 februari 2005 onder verwijzing naar de reactie van de Bevelhebber van de Koninklijke Marechaussee en de verklaring van kapitein W. weten dat aan verzoeker wel degelijk een Bewijs van ontvangst was uitgereikt. Daarom verklaarde de minister de klacht op dit punt ongegrond.

6. De gemachtigde van verzoeker liet uitdrukkelijk weten dat verzoeker het bewijs nooit had ontvangen. Zij had van verzoeker in het kader van de rechtsbijstand alle beschikbare documenten ontvangen. Daarbij ontbrak het Bewijs van ontvangst van de in beslag genomen goederen.

Beoordeling

7. Het beginsel van fair play houdt voor bestuursorganen in dat zij burgers de mogelijkheid geven hun procedurele kansen te benutten. Dit houdt in dat bestuursorganen bij inbeslagneming van goederen in het kader van een strafrechtelijk onderzoek deze burgers conform de wettelijke voorschriften een Bewijs van ontvangst van deze goederen uitreiken (zie Achtergrond, onder 3.).

8. In dit geval lopen de verklaringen van verzoeker en van de Koninklijke Marechaussee uiteen. Verzoeker stelt dat hij geen Bewijs van ontvangst uitgereikt heeft gekregen, terwijl de Koninklijke marechaussee heeft aangegeven dat deze uitreiking wel heeft plaatsgevonden, zonder dit daadwerkelijk te kunnen aantonen. Uit het onderzoek zijn geen feiten of omstandigheden naar voren gekomen op basis waarvan de lezing van de één aannemelijker is dan die van de ander. Daarom onthoudt de Nationale ombudsman zich op dit punt van het geven van een oordeel.

IV. Ten aanzien van het niet wijzen op de mogelijkheid van beklag

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er ook over dat hij niet op de mogelijkheid is gewezen om tegen de inbeslagneming van zijn documenten beklag te doen.

2. Op het Bewijs van ontvangst staat standaard vermeld dat indien de belanghebbende zich niet kan verenigen met de inbeslagname, deze zo spoedig mogelijk na de inbeslagneming van de voorwerpen of de kennisneming van de gegevens beklag kan doen bij de griffie van het gerecht in feitelijke aanleg dat de zaak vervolgt of het laatst heeft vervolgd.

3. De minister merkte in zijn reactie van 16 februari 2005 aan de Nationale ombudsman op dat verzoeker wel degelijk was geweest op de mogelijkheid beklag te doen, omdat hem immers een Bewijs van ontvangst was uitgereikt waarop de beklagmogelijkheid expliciet staat aangegeven.

4. Uit het onderzoek is gebleken dat verzoeker op 15 september 2003 in zijn administratief beroepschrift aan de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie gericht tegen de toegangshegging van 20 augustus 2003 tevens om teruggave van de in beslaggenomen documenten heeft verzocht. Op 5 augustus 2004 wees de minister het beroep af en liet weten dat verzoeker zich voor de teruggave van de documenten tot de officier van justitie te Haarlem kon wenden. Op 1 juli 2004 had zijn gemachtigde de officier van justitie om teruggave verzocht.

Beoordeling

5. Het beginsel van fair play, als hiervoor omschreven, houdt mede in dat bestuursorganen burgers conform de daarvoor geldende voorschriften dienen te informeren.

6. Onder III. heeft de Nationale ombudsman zich onthouden van een oordeel omdat niet was vast te stellen of het Bewijs van ontvangst aan verzoeker was uitgereikt. Daarom is ook niet vast te stellen of verzoeker op de beklagmogelijkheid is geweest, die standaard op dit Bewijs van ontvangst staat vermeld.

Om die reden onthoudt de Nationale ombudsman zich ook op dit punt van een oordeel.

V. Ten aanzien van het niet verstrekken van afschriften

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er eveneens over dat hij geen afschrift van de in beslaggenomen documenten heeft ontvangen. Van verzoeker werden op 20 augustus 2003 zowel zijn Surinaamse paspoort als zijn Surinaamse en internationale rijbewijs door de Koninklijke Marechaussee in beslag genomen. Verzoeker verklaarde dat hij op 21 augustus 2003 tijdens zijn vliegreis terug naar Suriname van de stewardess een enveloppe van de Koninklijke Marechaussee uitgereikt had gekregen met daarin een kopie van zijn paspoort en een formulier waarmee hij zich bij aankomst op de luchthaven Zanderij moest melden bij de militaire politie. Van zijn Surinaamse rijbewijs en zijn internationale rijbewijs had hij

geen afschriften ontvangen.

2. De Bevelhebber van de Koninklijke Marechaussee ging in zijn brief van 16 juni 2004 niet expliciet in op verzoekers klacht dat hij geen afschriften had ontvangen van de in beslag genomen documenten. Hij vatte de klacht zo op dat deze alleen betrekking had op het niet afgeven van een Bewijs van ontvangst, zoals onder IV werd besproken.

3. De minister van Defensie liet in zijn reactie van 16 februari 2005 aan de Nationale ombudsman weten dat uit de bijlagen bij het bezwaarschrift van 15 september 2003 tegen de toegangsweigering was gebleken dat verzoeker wel in het bezit was van een afschrift van het paspoort omdat dit als bijlage bij dit bezwaarschrift was gevoegd.

Beoordeling

4. Het vereiste van administratieve nauwkeurigheid houdt in dat bestuursorganen secuur werken. Dit impliceert dat zij nauwkeurig in hun administratie bijhouden welke goederen zij van burgers in beslag hebben genomen, en de burgers hiervan een bewijs geven.

5. In geval er documenten in beslag worden genomen in het kader van het strafrechtelijke onderzoek wordt aan de degene bij wie een voorwerp is in beslag genomen een Bewijs van ontvangst afgegeven van deze inbeslagneming (zie Achtergrond, onder 3.). Dit bewijs bevat de personalia van degene bij wie de goederen in beslag zijn genomen, de datum waarop dit is gebeurd alsmede een omschrijving van deze goederen. Er bestaat geen verplichting om ook een afschrift te verstrekken van de inbeslaggenomen documenten.

6. Verzoeker heeft tijdens zijn vlucht terug naar Suriname een enveloppe afkomstig van de Koninklijke Marechaussee uitgereikt gekregen met daarin een brief bestemd voor de grensautoriteiten in Suriname met daarin een afschrift van zijn Surinaamse paspoort.

7. Nu de Koninklijke Marechaussee niet op grond van enig wettelijke voorschrift verplicht was verzoeker afschriften te verstrekken van de in beslaggenomen rijbewijzen en voor het overige heeft gehandeld conform de voorschriften wat betreft de registratie van deze in beslaggenomen documenten heeft de Koninklijke Marechaussee niet gehandeld in strijd met het vereiste van administratieve nauwkeurigheid. Ten aanzien van het Surinaamse paspoort is gebleken dat verzoeker wel een afschrift heeft ontvangen, ook al was dit niet voorgeschreven. De klacht is op dit punt om die reden ongegrond.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

VI. Ten aanzien van het verkeerd informeren over de verdere behandeling van de documenten

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er tevens over dat hem verkeerde informatie is verstrekt over de verdere behandeling van de in beslag genomen documenten. Omdat verzoeker er als chauffeur groot belang bij had om met name zijn rijbewijzen zo snel mogelijk terug te ontvangen had hij bij de Koninklijke Marechaussee expliciet geïnformeerd hoe hij de documenten terug kon krijgen. Aan verzoeker was meegedeeld dat zijn documenten zo spoedig mogelijk werden overgedragen aan de officier van justitie. Na afronding van het onderzoek zou het openbaar ministerie er voor zorgen dat de documenten via de Surinaamse autoriteiten aan hem zouden worden teruggegeven. Op grond van deze informatie van de Koninklijke Marechaussee is verzoeker vele malen bij de autoriteiten van zijn land gaan informeren waar ze bleven. Tot het moment dat verzoeker zijn klacht bij de Nationale ombudsman indiende zijn ze echter niet aan hem geretourneerd, noch ontving hij hierover enig bericht.

2. Uit het onderzoek is gebleken dat verzoekers gemachtigde op 1 juli 2004 de officier van justitie heeft verzocht om teruggave van de in beslag genomen documenten. In zijn brief van 3 augustus 2005 liet de officier weten dit verzoek niet te kunnen honoreren omdat het paspoort wegens de niet door de autoriteiten aangebrachte tweede pasfoto als gefalsificeerd werd beschouwd. De gegevens op de rijbewijzen werden om die reden ook niet betrouwbaar geacht.

3. In het kader van het interne klachtonderzoek bij de Koninklijke Marechaussee liet kapitein W. in zijn brief van 4 november 2003 weten dat de in beslag genomen documenten ter beschikking waren gesteld aan de officier van justitie in het arrondissement Haarlem. Hij merkte daarbij op dat verzoekers Surinaamse paspoort na de beslissing van het openbaar ministerie zo spoedig mogelijk ter beschikking zou worden gesteld aan de Surinaamse ambassade in Nederland. De overige documenten zouden ter beschikking worden gesteld aan de afgevendende autoriteiten.

4. In zijn reactie van 16 februari 2005 aan de Nationale ombudsman liet de minister weten dat nu verzoeker een kopie van de afgifte had gekregen met daarop een toelichting op de mogelijkheid beklag in te dienen, het niet duidelijk was waarover verzoeker verkeerd was geïnformeerd.

Beoordeling

5. Het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking houdt in dat bestuursorganen burgers met het oog op de behartiging van hun belangen actief en desgevraagd van adequate informatie voorzien. Dit impliceert dat wanneer een bestuursorgaan de verdere behandeling overdraagt aan een ander bestuursorgaan het de burger hierover duidelijk moet informeren.

6. Na inbeslagneming van documenten in het kader van een strafprocedure dienen deze zo spoedig mogelijk ter beschikking te worden gesteld aan de officier van justitie. Het is

verder aan het openbaar ministerie om te beslissen of de in beslag genomen goederen worden teruggegeven. Dit is het geval zodra het belang van de strafvordering zich niet meer verzet tegen deze teruggave. Op grond van de Handleiding inbeslagneming (zie Achtergrond, onder 4.) dienen buitenlandse reisdocumenten te worden gezonden naar de minister van Buitenlandse Zaken. Voor buitenlandse rijbewijzen geldt geen speciale regeling, zodat mag worden aangenomen dat deze geretourneerd moeten worden aan degene bij wie ze in beslag zijn genomen.

7. In dit geval lieten de functionarissen van de Koninklijke Marechaussee verzoeker op 20 augustus 2003 weten dat de documenten zo spoedig mogelijk zouden worden overgedragen aan de officier van justitie in het arrondissement Haarlem. Na afronding van het onderzoek zouden de documenten via de Surinaamse autoriteiten aan verzoeker worden geretourneerd.

Door bij de informatieverstrekking niet heel duidelijk aan te geven dat de beslissing over wat er verder met de inbeslaggenomen documenten zou gebeuren moest worden genomen door de officier van justitie, en daarbij niet te vermelden dat deze ook kon besluiten de documenten niet terug te geven, heeft de Koninklijke Marechaussee gehandeld in strijd met het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking.

De onderzochte gedraging is in die zin niet behoorlijk.

VII. Ten aanzien van de lange duur van de behandeling van de klacht

Bevindingen

1. Verzoeker diende op 17 september 2003 een klacht in bij de Koninklijke Marechaussee te Schiphol. Tot het moment dat verzoeker zich op 24 mei 2004 tot de Nationale ombudsman wendde, had hij nog geen klachtafhandelingsbrief ontvangen.

De Bevelhebber van de Koninklijke Marechaussee heeft de klacht op 16 juni 2004 beantwoord.

2. Verzoeker klaagt tenslotte ook over de lange duur van de behandeling door de Koninklijke Marechaussee van zijn klacht van 17 september 2003.

3. De Bevelhebber van de Koninklijke Marechaussee reageerde bij brief van 16 juni 2004 op de klacht en bood zijn excuses aan voor de lange duur van de behandeling.

Beoordeling

4. Het vereiste van voortvarendheid houdt in dat bestuursorganen slagvaardig en met voldoende snelheid optreden. Dit impliceert dat het bestuursorgaan klachten in beginsel

dient af te handelen binnen de daarvoor gestelde wettelijke termijn.

5. De klachtbehandeling heeft in dit geval ruim negen maanden geduurd. De in de Algemene wet bestuursrecht (Awb, zie Achtergrond, onder 8.) gestelde termijn van zes weken was derhalve met zeven en een halve maand overschreden. Onbetwist is dat de behandeling van de klacht te lang heeft geduurd. Door de Koninklijke Marechaussee zijn geen feiten of omstandigheden aangevoerd die deze vertraging kunnen verklaren, laat staan rechtvaardigen. Hiermee handelde de Koninklijke Marechaussee in strijd met het vereiste van voortvarendheid.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de Koninklijke Marechaussee te Schiphol is gegrond wat betreft:

- het niet in de gelegenheid stellen een advocaat te raadplegen wegens schending van het beginsel van fair play;
- het verkeerd informeren over de verdere behandeling van de documenten wegens schending van het vereiste van actieve en adequate de informatieverstrekking;
- de lange duur van de behandeling van de klacht van 17 september 2004, wegens schending van het vereiste van voortvarendheid;

en is niet gegrond wat betreft:

- het niet verstrekken van afschriften van de in beslag genomen documenten.

De Nationale ombudsman onthoudt zich van een oordeel wat betreft:

- de klacht over het stompen tegen het hoofd;
- de klacht over het niet verstrekken van een Bewijs van ontvangst na in beslagneming van de documenten;
- het niet wijzen op de mogelijkheid om tegen de inbeslagneming beklag te doen.

Onderzoek

Op 24 mei 2004 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer B. te Suriname, ingediend door mevrouw mr. M.F.C. Strok te Den Haag, met een klacht over een gedraging van de Koninklijke Marechaussee te Schiphol.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Defensie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Defensie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Tijdens het onderzoek kregen de minister en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Tevens werd aan de minister een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De reactie van verzoeker gaf aanleiding het verslag op een enkel punt te wijzigen.

De reactie van de minister van Defensie gaf geen aanleiding het verslag te wijzigen.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

De klachtbrief van verzoeker aan de Koninklijke Marechaussee van 17 september 2003;

De klachtafhandelingsbrief van de Visadienst van 19 november 2003;

Het administratieve beroepschrift van verzoeker van 15 september 2003 tegen de toegangswegering;

Beschikking van de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie van 5 augustus 2004;

De klachtafhandelingsbrief van de Bevelhebber van de Koninklijke Marechaussee van 16 juni 2004 met bijlagen;

Het verzoekschrift van 24 mei 2004 aan de Nationale ombudsman, met bijlagen;

Het aanvullend verzoekschrift van 17 augustus 2004 aan de Nationale ombudsman, met bijlagen;

De reactie van de minister van Defensie van 16 februari 2005 met bijlagen, waaronder de klachtenrapportage Schiphol van 23 december 2003 met onder meer de brief van kapitein W. van 4 november 2003.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Grondwet

Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

2. Wetboek van Strafrecht

Artikel 231

"1. Hij die een reisdocument valselijk opmaakt of vervalst, of een zodanig stuk op grond van valse gegevens doet verstrekken dan wel een aan hem of een ander verstrekt reisdocument ter beschikking stelt van een derde, met het oogmerk het door deze te doen gebruiken als ware het aan hem verstrekt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vijfde categorie.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft hij die in het bezit is van een reisdocument waarvan hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden, dat het vals of vervalst is, dan wel opzettelijk gebruik maakt van een niet op zijn naam gesteld reisdocument."

3. Wetboek van strafvordering

Artikel 28

"1. De verdachte is bevoegd zich, overeenkomstig de bepalingen van den Derden Titel van dit Boek, door een of meer gekozen of toegevoegde raadslieden te doen bijstaan.

2. Hem wordt daartoe, telkens wanneer hij dit verzoekt, zooveel mogelijk de gelegenheid verschaft om zich met zijn raadsman of met zijne raadslieden in verbinding te stellen."

Artikel 38, eerste lid

"De verdachte is te allen tijde bevoegd een of meer raadslieden te kiezen."

Artikel 55 b lid 2

"1. In geval van ontdekking op heeter daad van een misdrijf kan ieder, ter aanhouding van den verdachte, elke plaats betreden, met uitzondering van een woning zonder toestemming van de bewoner en van de plaatsen, genoemd in artikel 12 van de Algemene wet op het binnentreden (Stb. 1994, 572).

2. Zoowel in geval van ontdekking op heeter daad als buiten dat geval kan iedere opsporingsambtenaar, ter aanhouding van den verdachte, elke plaats betreden."

Artikel 94

"1. Vatbaar voor inbeslagneming zijn alle voorwerpen die kunnen dienen om de waarheid aan de dag te brengen of om wederrechtelijk verkregen voordeel, als bedoeld in artikel 36e van het Wetboek van Strafrecht, aan te tonen.

2. Voorts zijn vatbaar voor inbeslagneming alle voorwerpen welker verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer kan worden bevolen.

3. Van de inbeslagneming van een voorwerp wordt, ook in geval de bevoegdheid tot inbeslagneming toekomt aan de rechter-commissaris of de officier van justitie, door de opsporingsambtenaar een kennisgeving van inbeslagneming opgemaakt. Zoveel mogelijk wordt aan degene bij wie een voorwerp is inbeslaggenomen, een Bewijs van ontvangst afgegeven."

Artikel 95

"1. Hij die den verdachte aanhoudt of staande houdt, kan voor inbeslagneming vatbare voorwerpen, door dezen met zich gevoerd, in beslag nemen.

2. Met betrekking tot het onderzoek aan of in het lichaam of het onderzoek aan de kleding van de aangehouden verdachte geldt artikel 56, eerste tot en met vierde lid."

Artikel 96, eerste lid

"In geval van ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit of in geval van verdenking van een misdrijf als omschreven in artikel 67, eerste lid, is de opsporingsambtenaar bevoegd de daarvoor vatbare voorwerpen in beslag te nemen en daartoe elke plaats te betreden."

Artikel 116, eerste lid

"Zodra het belang van de strafvordering zich niet meer verzet tegen de teruggave van een in beslag genomen voorwerp, doet het openbaar ministerie dit teruggeven aan degene bij wie het is in beslag genomen."

Artikel 552 a

"1. De belanghebbenden kunnen schriftelijk zich beklagen over inbeslagneming, over het gebruik van inbeslaggenomen voorwerpen, over het uitblijven van een last tot teruggave of over de kennisneming of het gebruik van gegevens opgeslagen door middel van een geautomatiseerd werk en vastgelegd tijdens een huiszoeking, alsmede over de

kennisneming of het gebruik van gegevens, als bedoeld in de artikelen 100, 101, 114, 125i, 125j, 126nc tot en met 126nfen 126uc tot en met 126uf.

2. De belanghebbenden kunnen schriftelijk verzoeken om vernietiging van gegevens, vastgelegd tijdens een doorzoeking of op vordering verstrekt.

3. Het klaagschrift of het verzoek wordt zo spoedig mogelijk na de inbeslagneming der voorwerpen of de kennisneming der gegevens ingediend ter griffie van het gerecht in feitelijke aanleg, waarvoor de zaak wordt vervolgd of het laatst werd vervolgd. Het klaagschrift of het verzoek is niet ontvankelijk indien het is ingediend op een tijdstip waarop drie maanden zijn verstreken sedert de vervolgte zaak tot een einde is gekomen.

4. Indien een vervolging niet of nog niet is ingesteld wordt het klaagschrift of het verzoek zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen twee jaren na de inbeslagneming of kennisneming ingediend ter griffie van de rechtbank van het arrondissement, binnen hetwelk de inbeslagneming of kennisneming is geschied. De rechtbank is bevoegd tot afdoening tenzij de vervolging mocht zijn aangevangen voordat met de behandeling van het klaagschrift of het verzoek een aanvang kon worden gemaakt. In dat geval zendt de griffier het klaagschrift of het verzoek ter afdoening aan het gerecht, bedoeld in het vorige lid.

5. De griffier van het gerecht dat tot afdoening bevoegd is, zendt aan degene bij wie het voorwerp is in beslag genomen, indien hij noch de klager is, noch afstand van het voorwerp heeft gedaan, en zijn adres bekend is, onverwijld een afschrift van het klaagschrift en deelt hem mee dat hij zijnerzijds een klaagschrift kan indienen. Op last van de voorzitter van het gerecht stelt de griffier tevens andere belanghebbenden van het klaagschrift in kennis, hun de gelegenheid biedende hetzij zelf binnen een in de kennisgeving te vermelden termijn een klaagschrift in te dienen, betrekking hebbend op hetzelfde voorwerp, hetzij tijdens de behandeling van het klaagschrift te worden gehoord. In het laatste geval geldt de kennisgeving als oproeping.

6. De behandeling van het klaagschrift of het verzoek door de raadkamer vindt plaats in het openbaar.

7. Acht het gerecht het beklag of het verzoek gegrond, dan geeft het de daarmede overeenkomende last."

4. Handleiding inbeslagneming (artikel 94 Sv.) van 2 februari 1999, reg.nr. 1999H001

Buitenlandse reisdocumenten (inclusief falsificaten)

"1. De politie/het OM neemt een buitenlands reisdocument in beslag.

2. Het OM neemt de beslissing dat met het inbeslaggenomen buitenlandse reisdocument wordt gehandeld als ware het

- a. verbeurd verklaard of als ware het onttrokken aan het verkeer.
- b. De rechter besluit tot verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer.

3. Het OM geeft de politie/andere opsporingsdiensten de opdracht het inbeslaggenomen reisdocument op te sturen naar:

- a. de Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND)

bureau documenten te Zwolle

Postbus 10040

8000 GA Zwolle

- b. Het OM stuurt zelf de inbeslaggenomen reisdocumenten in naar de IND, bureau documenten te Zwolle.

4. De IND maakt een selectie van documenten.

- a. De niet-reisdocumenten worden retour gestuurd naar het desbetreffende parket onder de mededeling dat het hier geen reisdocument betreft. Het parket dient dan zelf het beslag af te wikkelen.

- b. De falsificaten worden doorgestuurd naar de CRI, afdeling recherche-advisering.

c. De overige (niet-vervalste) reisdocumenten worden geselecteerd in :

- reisdocumenten afkomstig van personen die bij de IND bekend zijn; deze documenten behoudt de IND;

- overige reisdocumenten (documenten die niet aan een persoon kunnen worden gekoppeld).

- d. De IND houdt de documenten in eigen archief of stuurt de documenten door naar het ministerie van Buitenlandse Zaken aan de hand van intern te formuleren beleid.”

5. Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewone Opsporingsambtenaar

§ 4. Melding geweld

Artikel 17

"1. De ambtenaar die geweld heeft aangewend, meldt de feiten en omstandigheden dienaangaande, alsmede de gevolgen hiervan, onverwijld aan zijn meerdere.

2. De melding, bedoeld in het eerste lid, wordt door de meerdere terstond vastgelegd op een daartoe door Onze Ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bij ministeriële regeling vastgestelde wijze."

6. Vreemdelingenwet

Artikel 3

"1. Toegang tot Nederland wordt geweigerd aan de vreemdeling die:

a. niet in het bezit is van een geldig document voor grensoverschrijding, dan wel in het bezit is van een document voor grensoverschrijding waarin het benodigde visum ontbreekt;

b. een gevaar oplevert voor de openbare orde of nationale veiligheid (...)."

Artikel 5

"1. De vreemdeling aan wie toegang tot Nederland is geweigerd, dient Nederland onmiddellijk te verlaten, met inachtneming van de aanwijzingen welke hem daartoe door een ambtenaar belast met de grensbewaking, zijn gegeven.

2. Indien de vreemdeling, bedoeld in het eerste lid, Nederland is binnengekomen aan boord van een vaartuig of luchtvaartuig in gebruik bij een vervoersonderneming, dient hij Nederland onmiddellijk te verlaten met dat vervoer of een hem door een ambtenaar belast met de grensbewaking aangewezen vervoermiddel."

Artikel 6 lid 1

"1. De vreemdeling aan wie toegang tot Nederland is geweigerd kan worden verplicht zich op te houden in een door de ambtenaar belast met grensbewaking aangewezen ruimte of plaats."

Artikel 100

"1. Op verzoek van de vreemdeling wordt hem een raadsman toegevoegd zodra hem ingevolge deze wet zijn vrijheid is ontnomen. Artikel 99, derde lid, is van overeenkomstige toepassing.

2. Bevoegd tot het geven van een last tot toevoeging aan het bureau rechtsbijstandvoorziening is de voorzieningenrechter van de rechtbank in het rechtsgebied waarvan de vreemdeling zich bevindt. Ingeval hoger beroep is ingesteld op grond van artikel 95, is de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

bevoegd tot het geven van de last tot toevoeging aan het bureau rechtsbijstandvoorziening.

3. Voorzover de wet niet op andere wijze in de toevoeging voorziet, kan het bureau rechtsbijstandvoorziening aan de vreemdeling op diens verzoek een raadsman toevoegen.

4. Een overeenkomstig het voorgaande lid gedaan verzoek wordt ingewilligd in gevallen waarin aannemelijk is dat de vreemdeling niet in staat is de kosten van een gekozen raadsman te dragen en waarin ook overigens, naar het oordeel van dat bureau, voldoende grond voor toevoeging bestaat."

7. Vreemdelingencirculaire 2000

Hoofdstuk A 2 /5.2.1.

"EU/EER-onderdanen

De weigering van toegang is een met redenen omklede beslissing welke geen uitstel gedooft (of, in voorkomend geval, na het verstrijken van de in de Vreemdelingenwet genoemde termijn van uitstel ten uitvoer wordt gelegd) en (mondeling dan wel schriftelijk) in ontvangst moet worden genomen, en waarmee een vreemdeling bij het niet vervullen van de voorwaarden voor binnenkomst, wordt ontzegd het grondgebied van Nederland c.q. het Schengengebied binnen te komen en aldaar te verblijven.

Volstaan kan worden met een mondelinge aanzegging tot weigering van de toegang. De mondelinge weigering van toegang is een feitelijke handeling jegens een vreemdeling die op grond van het bepaalde in artikel 72, derde lid, Vreemdelingenwet met een beschikking wordt gelijkgesteld. Uit dit laatste vloeit voort dat een (geweigerde) vreemdeling tegen de mondelinge beslissing tot weigering gebruik kan maken van het rechtsmiddel dat de wet hem toekent, namelijk het indienen van een beroepschrift bij de Minister. Met het oog hierop dient in geval van toegangsweigering de vreemdeling in het bezit te worden gesteld van een folder 'Rechtsmiddelen'. Weigering van EU/EER-onderdanen en Zwitserse onderdanen dient altijd te geschieden door middel van een schriftelijke met redenen omklede kennisgeving van de weigering."

Hoofdstuk A 2/ 5. 2.2.

"Het opleggen van een vrijheidsbeperkende of- ontnemende maatregel op grond van artikel 6 Vreemdelingenwet (2000; No) geschiedt bij beschikking model M19. De bevoegde ambtenaar dient een afschrift daarvan uit te reiken aan de vreemdeling, waarbij de inhoud van de beschikking en de mogelijkheid tot het indienen van beroep bij de rechtbank in een voor de vreemdeling begrijpelijke taal aan hem moet worden meegedeeld."

8. Algemene wet bestuursrecht

Artikel 9:11

"1. Het bestuursorgaan handelt de klacht af binnen zes weken, of - indien afdeling 9.3 van toepassing is - binnen tien weken na ontvangst van het klaagschrift.

2. Het bestuursorgaan kan de afhandeling voor ten hoogste vier weken verdagen. Van de verdaging wordt schriftelijk mededeling gedaan aan de klager en aan degene op wiens gedraging de klacht betrekking heeft."